

The Hebrew University of Jerusalem

Syllabus

Medieval Hebrew - 25207

Last update 06-11-2016

HU Credits: 2

Degree/Cycle: 1st degree (Bachelor)

Responsible Department: hebrew language

Academic year: 2017

Semester: 1st Semester

Teaching Languages: Hebrew

Campus: Mt. Scopus

Course/Module Coordinator: Dr. Doron Ya'akov

Coordinator Email: dormirit@gmail.com

Coordinator Office Hours:

Teaching Staff:

Dr. Doron Yaakov

Course/Module description:

This course will deal with selected topics of the Hebrew of the interim period. We will learn about the different genres of Hebrew composition in this period, and demonstrate its linguistic innovations. The discussion will deal with these innovations in various fields: morphology, vocabulary, syntax and semantics. The classes will be accompanied with reading excerpts from this period: Gaonite literature, Karaite literature, Jewish law, Bible interpretation and Piyyut. We will also learn about the Hebrew philology which developed during this period.

Course/Module aims:

- To introduce the students to the extensive Hebrew composition of the interim period*
- To discuss the role of Medieval Hebrew in the development of Hebrew throughout the generations*
- To familiarize the Medieval Hebrew books and their linguistic research literature*
- To deal with methodological questions of researching medieval language*

Learning outcomes - On successful completion of this module, students should be able to:

- Decipher the linguistic codes of Medieval literature.*
- Distinguish between the different genres according to their language.*
- Reveal the background of the language of the literature in this period.*
- Use the online databases available to researchers.*

Attendance requirements(%):

100

Teaching arrangement and method of instruction: Lecture, discussion, reading and analyzing texts

Course/Module Content:

*Introduction to the language of the interim period
Hebrew in original texts versus translated texts
The contribution of the translations to the development of the Hebrew language
Jewish languages and Medieval Hebrew
Scientific terminologies
The language of the Gaonites
The language of the early Piyyut*

Spanish Hebrew poetry
The language of the Karaites
The Hebrew written by Arabic-speaking Jews
The language of Rashi
The language of Maimonides
The language of the Responsa

Required Reading:

Selected pages from:

- י' אבינרי, היכל רש"י, א-ב, ירושלים תש"מ-תשמ"ה
ש' אברמסון, עניינות בספרות הגאונים, ירושלים תשל"ד
ש' אשכנזי, "הרמב"ם כמתרגם מלשון התלמוד ללשון המשנה" לשוננו לעם קנח (תשכ"ה), עמ' 174-139
צ' בצר, שפתי צבי - אסופת מאמרים, ירושלים תשע"א
י' ברויאר, "התרגום מארמית לעברית בספר "הלכות ראו": בעיות נוסח, שיטות תרגום ודרכי פירוש", תרביץ פג (תשע"ה), עמ' 555-531
א' גולדנברג, "דוחק השיר בתורת הלשון העברית בימי הביניים", מחקרי לשון מוגשים לזאב בן-חיים בהגיעו לשיבה, ירושלים, 142-117
א' גולדנברג, "העברית הקדומה והעברית שלנו ומה שביניהן", לשוננו לעם ל"ב, ו (תשמ"א), עמ' 166-155
E. Goldenberg, 'Hebrew Language, Medieval', *Encyclopedia Judaica*, vol 16, Jerusalem 1972, cls. 1607-1642
מ' גושן-גוטשטיין, תחבירה ומילונה של הלשון העברית שבתחום השפעתה של הערבית, ירושלים תשס"ו
ג' גלוסקין, "דרכי יצירת מונחים בלשון המדעית של ימי הביניים", חלקת לשון 41 (תש"ע), עמ' 176-183
ח' גמליאל, "לשונו של ר' אברהם בר חייא", לשוננו ס (תשנ"ז), עמ' 295-277
ח' גמליאל, "עצמאותו של רש"י בתחום המילון", לשוננו עג (תשע"א), עמ' 447-437
ח' גמליאל, רש"י כפרשן וכבלשן: תפיסות תחביריות בפירוש רש"י לתורה, ירושלים תש"ע
י"א זיידמן, "עיונים בלשון", 1: "על לשונו העברית של הרמב"ם", לשוננו לעם נז (תשט"ו), עמ' 10-3
י' טברסקי, מבוא למשנה תורה לרמב"ם, ירושלים תשנ"א, פרק ה, "לשון וסגנון", עמ' 266-241
ד' טנא, "תקופת הביניים בדברי ימיה של ידיעת הלשון העברית", מחקרים במדעי היהדות (בעריכת מ' בר-אשר), ירושלים תשמ"ו, עמ' 239-226
י' יהלום, שפת השיר של הפיוט הארץ ישראלי הקדום, ירושלים תשמ"ה
י' ייבין, "אופייה של לשון הפיוט", מחקרים בלשון העברית ובלשונות היהודים מוגשים ללשון היהודים (בעריכת מ' בר-אשר), ירושלים תשנ"ו, עמ' 118-105
א' ממן, "העברית של הקראים", לשוננו לעם מ-מא (תשנ"א), עמ' 59-53
A. Sáenz-Badillos, "Medieval Hebrew", in: *Encyclopedia of Hebrew Language and Linguistics*, Edited by: Geoffrey Khan (online)
צ' עוקשי, "משנה הוראה בשירת שמואל הנגיד", בתוך: שערי לשון בעריכת אהרן ממן, שמואל פסברג, יוחנן ברויאר, א (תשס"ח), עמ' 344-329
גב"ע צרפתי, מונחי המתמטיקה בספרות המדעית העברית של ימי הביניים, ירושלים תשכ"ט
י' קלצקין, אוצר המונחים הפילוסופיים, ניו-יארק תשכ"ח
ח' רבין, "זמנים ודרכים בפועל שבלשון 'ספר חסידים'", בתוך: חקרי לשון (בעריכת מ' בר-אשר וב' דן), ירושלים תשנ"ט, עמ' 358-349

ח' רבין, "לשונו של רש"י", בתוך: חקרי לשון (בעריכת מ' בר-אשר וב' דן), ירושלים תשנ"ט, עמ' 348-339

ח' רבין, "ר' אברהם בר חייא ותחיית לשונו בימי הביניים", בתוך: חקרי לשון (בעריכת מ' בר-אשר וב' דן), ירושלים תשנ"ט, עמ' 323-309

מ"צ קדרי, מירושת לשון ימי הביניים, רמת-גן ותל אביב תשכ"ח

ש' קוגוט, המשפט המורכב ב'ספר חסידים', (חיבור דוקטור) ירושלים תשל"ו

י' רצהבי, "בשולי המילונאות העברית", מחקרים בלשון העברית ובלשונות היהודים מוגשים לשלמה מורג (בעריכת מ' בר-אשר), ירושלים תשנ"ו, עמ' 222-207

י' רצהבי, "השפעות ערביות בספרות תקופת ספרד", שנתון בר אילן, ו (תשכ"ח), עמ' 338-314

י' רצהבי, "עיוני לשון בספרות ימי הביניים" ספר אברהם אבן-שושן, ירושלים תשמ"ה, עמ' 288-267

א' שוה, "מה חידש רש"י בלשון?", העברית סב (תשע"ד), עמ' 77-67

Additional Reading Material:

ש' אברמסון, "מקור ללשון אחד של הרמב"ם", לשונו לעם קפח-קפט (תשכ"ח), עמ' 189-188

ש' אסף, תקופת הגאונים וספרותה, ירושלים תשל"ז

ש' אסף, תשובות הגאונים מן הגניזה, א, ירושלים תרפ"ט; ב, ירושלים תש"ב

י' ברודי, צוהר לספרות הגאונים, ירושלים תשנ"ח

י' ברודי, תשובות רב נטרונאי בר הילאי גאון, ירושלים תשנ"ד

מ' ברזיאר, "לשון הזהב של רש"י", בתוך: פרקי בראשית, א, אלון שבות תשנ"ט, עמ' 47-20

א' גולדנברג, "עיונים באגרון לרב סעדיה גאון", לשונו לז (תשל"ג), עמ' 290-275, 136-117; לח, עמ' 90-78

ל' גינצבורג, גנזי שכטר, ב', כתבי הגאונים מן הגניזה, ניו יורק תרפ"ט

מ' גיל, במלכות ישמעאל בתקופת הגאונים, א-ד, תל אביב תשנ"ז

ב"מ לוין, אוצר הגאונים, חיפה וירושלים, תרפ"ח-תש"ג

ב"מ לוין, גנזי קדם, א-ו, תרפ"ב-תש"ד

א' ממן, העברית של טוביה בן משה הקראי, הפועל: תצורה שימוש ומילון עפ"י עשרה פרקים מן "אלכתאב אלמחתוי" לי' אלבציר (עבודת גמר למ"א), ירושלים 1979

א' ממן, "הקראים ולשון חז"ל: נוסח המובאות ושימוש הלשון", לשונו התשנ"א, עמ' 268-221

מ"צ קדרי, תחביר וסמאנטיקה בעברית שלאחר המקרא, א-ב, ירושלים תשנ"א-תשנ"ה

ח' רבין, "תולדות תרגום ספר הקאנון לעברית", בתוך: חקרי לשון (בעריכת מ' בר-אשר וב' דן), ירושלים תשנ"ט, עמ' 338-324

C. Rabin, *The Development of the Syntax of Post-Biblical Hebrew*, Brill, Leiden-Boston-Koeln 2000

Course/Module evaluation:

End of year written/oral examination 100 %

Presentation 0 %

Participation in Tutorials 0 %

Project work 0 %

Assignments 0 %

Reports 0 %

Research project 0 %

Quizzes 0 %

Other 0 %

Additional information: